

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

Arvadından
boşanan
kişi özünü
darvazadan
asdı

yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 22 noyabr 2018-ci il Cümə axşamı № 249 (7138) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

"Azərbaycan-Belarus birgə bəyannaməsi Ermənistanə tərsillədir" - ekspert

İşğalçı ölkə Bakı ilə Minsk arasında əldə olunan anlaşmalardan ciddi narahatdır

yazısı səh.11-də

TANAP və TAP birləşdirildi

yazısı səh.5-də

Aktyorla direktorunun davasına DİN, nazir və ekspertlər münasibət bildirdi

yazısı səh.6-də

REAL-la AXCP arasında dava yenidən qızıxdı

yazısı səh.3-də

ABŞ-ın bir addımlığındakı despotik rejimlər

yazısı səh.4-də

Yeni vergi sistemi - çeki qaytar, ƏDV-nin bir qismini geri al...

yazısı səh.7-də

Hüquq müdafiəçisindən Qərb institutlarına ittihamlar

yazısı səh.4-də

Azərbaycanda kimlərin kredit borcları silinə bilər - ekspert rəyi

yazısı səh.10-də

Səudiyyə şahzadəsi Qasıqçı cinayətinin altından çıxdımı...

yazısı səh.9-də

Bakının kirayə bazarında böyük bahalaşma

yazısı səh.10-də

Alimlər xərcəng hüceyrələrini məhv edən virus hazırlayıb

yazısı səh.14-də

İŞĞALÇI ORDUDA ANARXIYA - PAŞINYANIN OĞLU YEMƏK TAPMIR, ATASI İSƏ...

Ermənistanın baş nazir əvəzi şokda; Moskvadan isə daha bir xəbərdarlıq gəldi; "İrəvan bizə şərt dikte edə bilməz, Paşinyanın söylədikləri boşunadır..."

yazısı səh.8-də

Bakı Nəqliyyat Agentliyinin sədr müavininə qarşı korrupsiya ittihamları

Elçin Mustafayevin şirkəti 150 fəhlənin pulunu ödəmir; "Econ"da böyük nağdlaşdırma cinayətləri; iş icraçısı ilginç faktlar açıqladı

yazısı səh.3-də

Fərəc Quliyev:
"Məhkəmə qərarı yoxdursa, mülkə toxunmaq olmaz"

yazısı səh.4-də

Nazir Ceyhun Bayramov:
"Tələbələrə təhsil kreditlərinin verilməsi barədə müzakirələr davam edir"

yazısı səh.5-də

Nüsrət Qasımov:
"Gəncədəki partlayış təxribat ola bilməz"

yazısı səh.13-də

22 noyabr 2018

Ana Vətən Partiyasının sədri, deputat Fəzail Ağamalının parlamentin son iclaslarının birində işdən çıxarılan məmurların əmlaklarının müsadirəsi ilə bağlı təklifi maraqla qarşılanıb. Deputat konkret şəkildə Azərbaycan Beynəlxalq Bankı İdarə Heyətinin hazırda həbsdə olan sabiq sədri Cahangir Hacıyevin və Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası Direktorları Şurasının sabiq sədri Rüşfət Aslanlının hər şeyinin əlindən alınmasını təklif edib.

Partiya sədri çıxışında sabiq vergilər naziri Fazil Məmmədovu da sözlərinə "qonaq edib". F. Ağamalı deyib: "Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda döyüşlərdə 24 min insan şəhid olub. Onlar evini, məşinini satıb ov tufəngi, avtomat alaraq ermənilərə qarşı döyüşərək şəhid olublar. Şəhid olanların hər birinə 11 min manat birdəfəlik ödəmə verilsə, bu, 264 milyon manat edir. Dövlət büdcəsində müəyyən problemlərin, məhdudiyətlərin olduğunu bilir. Cahangir Hacıyevin və Rüşfət Aslanlının mülkləri, obyektləri, maşın kolleksiyaları satışa çıxarılsın, həmin mülklərin pulları vətən yolunda şəhid olan insanların vərsələrə verilsin. Çünki həmin pullar xalqın, dövlətin puludur. Bu barədə düşünmək vacibdir".

Deputatın belə bir təkliflə çıxış etdiyi günlər Bakı Dövlət Universitetinin reaktoru Abel Məhərrəmovun işdən qovulduğu və onun ətrafında çoxsaylı iddiaların meydana çıxdığı günlərə təsadüf etdi. F. Ağamalı parlamentin növbəti iclaslarında A. Məhərrəmovun da mülklərinin müsadirəsi barədə təklif verəcəmi kimi suallar yaranıb. Eyni zamanda deputatın sabiq məmurlarla bağlı açıqlamalarında keçmiş nəqliyyat naziri Zi-

Fəzail Ağamalı sabiqlərin mülklərinin müsadirəsi təklifində ısrarlıdır - həmkarından reaksiya

Fərəc Quliyev: "Məhkəmə qərarı yoxdursa, mülkə toxunmaq olmaz"

ya Məmmədovun, demək olar ki, adını çəkməməsi ilə bağlı da müzakirələr gedir.

F. Ağamalı "Yeni Müsavat"la açıqlamasında bərsində gedən müzakirələrə bu cür aydınlıq gətirdi: "Abel Məhərrəmovun işdən çıxarılmasından sonra onun ətrafında bu cür müzakirələrin aparılmasını məqbul hesab etmirəm. Bir insanın bir səhvə görə onun üzərinə bu qədər getmək olmaz. O, bir səhv etdi və ölkə prezidenti də bunu bağışlamadı, onu vəzifəsindən uzaqlaşdırdı. Ən azından o, 20 ilə yaxın BDU-ya rəhbərlik edib və kimya sahəsində çox görkəmli bir alimdir. Mən Zi-

saiti doğru xərcləyir ya yox və s. Bu, ictimai şüur problemidir. Məmurların hamısı deyil, bəziləri vəzifələrinin məsuliyyətini dərk etmirlər. Prezident seçkilərindən sonrakı təyinatlarla sağlam təkəkkürlü insanların yüksək vəzifələrə gətirilməsi düşünürəm ki, bu cür halları qısa zamanda aradan qaldıracaq. Son təyinatlarla vəzifələrə gətirilən şəxslərlə bağlı korrupsiya, rüşvət halları yox dəfəcəsinədir. Bundan sonra imici təmiz insanların vəzifələrə gətirilməsi xoşagəlməz hallardan cəmiyyəti xilas edəcək. Parlamentdəki təkliflərimin həyata keçəcəyinə ümid edirəm. Ümidvaram ki, bundan sonra bu cür hallar olmayacaq".

F. Ağamalının həmkarı, Milli Dirçəliş Hərəkatı Partiyasının sədri Fərəc Quliyev hesab edir ki, bir şəxs haqqında məhkəmə hökmü olmadan qərar verilməz: "Hər bir işdən çıxan şəxs haqqında məhkəmə qərarı yoxdursa, hər hansı bir cinayət hallarına yol verməyibse, onun mülkünü toxunmaq olmaz. Bir müddət öncə təklif etmişdim ki, korrupsiyaya qurşanmış məmurlar haqqında ölçü götürülməli, cinayət işi qaldırılıb, o vəsaitlər geri qaytarılmalıdır. Milli Məclisdəki son çıxışında da bildirdim ki, büdcəyə daxil olmalar bölümü hissəsində bir xüsusi

qrafa ayrılırsın ki, oğurlanmış, talanmış, korrupsiya ilə əldə olunmuş vəsaitlər geri qaytarılırsa, büdcəyə daxil olmalıdır. Həmin vəsaitlər də problemlə kreditlərin ödənilməsi, təqaüdlərin və maaşların artırılması ilə bağlı istifadə olunmalıdır. Bir zamanlar cinayətə yol vermiş, korrupsiyaya bulaşmış şəxslərin mülkləri var idi, Bakıda həmin mülkləri sökürdülər. O dönmədə də təklif etmişdim ki, bu

mülkləri söküb dağıtmaq lazım deyil, onları hərraca çıxarıb xariclərə satmaq, yaxud milliləşdirmək lazımdır. İndiki halda bir məmur işdən çıxarılır, bunun üçün əmlakının müsadirəsi doğru olmaz. Araşdırma aparılmalı, məhkəmə olmalıdır. Əgər sübut olunsay ki, bu əmlak qanunsuzdur, o zaman dövlətin xeyrinə müsadirə olunmalıdır".

□ Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"

Hüquq müdafiəçisindən Qərb institutlarına ittihamlar

Mirvari Qəhrəmanlı: "Qərb institutları ən azı 2020-ci ilə qədər bu cür sakit dayanacaqlar"

Demokratiya və insan haqlarını müdafiə missiyasını üzərinə götürdüyünü elan edən Qərb institutları əvvəlki illərdə bu sahələrdə müşahidə olunan hətta ən çüzi pozuntu halları ilə bağlı təzyiq və tənqid xarakterli çağırışlar edirdilər. Lakin uzun illər müşahidə olunan bu tendensiya son zamanlar sanki dayanıb. Bu isə ortaya suallar çıxır. Səbəb nədir? Azərbaycanda bir zamanlar demokratiya, insan haqları sahəsində müşahidə olunan neqativlər, pozuntular aradan qalxıb, yoxsa məsələnin kökündə başqa məqamlar dayanır?

Hüquq müdafiəçisi Mirvari Qəhrəmanlı bildirdi ki, səbəb əslində aydındır-Azərbaycan qazına Avropanın ehtiyacı: "Təxminən 40 milyard ABŞ dolları həcmində sərmayə qoyuluşu nəzərdə tutulan, uzunluğu 3 min 500 kilometr və 4 seqmentdən ibarət olan "Cənub Qaz Dəhlizi" layihəsi Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorundakı "Şahdəniz-2" yatağından hasil olunacaq qazı 7 ölkə - Azərbaycan, Gürcüstan, Türkiyə, Yunanıstan, Albaniya və İtaliyadan keçən boru kəmərləri ilə əvvəlcə Türkiyəyə, sonra isə Avropaya çatdıracaq. Azərbaycan təbii qazının bu il Türkiyəyə, 2020-ci ilədək isə Avropaya nəql edilməsi planlaşdırılır. Bu nəhəng layihə ilə Azərbaycan dünyanın sayılan qaz ixracatçılarından biri olacaq. Boru kəmərləri sisteminin nəql etmə gücü sonralar ildə 31 milyard kubmetrə qədər artırılacaq. Cənub Qaz Dəhlizi Avropa İttifaqı üçün prioritet enerji layihələrindəndir. Layihə Türkiyə ilə Avropanın enerji təhlükəsizliyi baxımından böyük əhəmiyyət daşıyır və onun reallaşdırılması prosesi həlledici mərhələyə daxil olub. Odur ki, demokratiya və insan haqları institutlarının müdafiəçisi olduğunu elan edən Qərb institutları ən azı 2020-ci ilə qədər bu cür sakit dayanacaqlar. 2020-dən sonra bəlkə hansısa reaksiyanı verəcəklər".

M. Qəhrəmanlı vurğuladı ki, neft və qaz layihələrindəki biznes və siyasi maraqların insan haqlarını üstələdiyi sikkə deyil. Əslində bütün dünyada belə bir vəziyyət hökm sürür: "Bir neçə Beynəlxalq Təşkilatlar da bu situasiyadan istifadə edərək onlar da öz siyasətlərini formalaşdırıblar. Ona görə də atdıqları hər addıma fikir versəniz görəcəksiniz ki, imitasiyadır.

Hər dövrün öz siyasəti var. Biz qabaqlar neft-qaz layihələrinin monitorinqini apararkən hər hansı problem müşahidə etdikdə yazırıq. Yazıya, göndərilən hesabatlara diqqət yetirilirdi. Problem demək olar ki, həllini tapırdı. O vaxt layihələr təzə başlamışdı. Ardi olmalı idi, lakin dayandı".

□ Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

ABŞ-in bir addımlığındakı despotik rejimlər

Fövqəldövlət yaxınlığında rejimlərin deyil, müsəlman şərqinin üzərinə gəlməkdən əl çəkmir

ABŞ illərdir müsəlman şərqindən əl çəkmir. Müdaxilənin ən sətformalarına belə əl atır. Bunu isə bölgədə antidemokratik rejimlərin olması və bu cür rejimləri iş başından uzaqlaşdırmağın vacibliyi ilə əsaslandırmağa çalışırlar. Maraqlıdır ki, Amerika qitəsinin özündə, ABŞ-in coğrafi baxımdan yaxınlığında bir sıra ölkələrdə despotik rejimlər hökm sürür və kifayət qədər karbohidrogen ehtiyatları da var. Nədən ABŞ Amerika qitəsindəki rejimlərə, həmin bölgəyə müdaxilə etmir, amma özündən min kilometrərlə uzaqda yerləşən müsəlman şərqinə nüfuz edir?

Politoloq Əhəd Məmmədli bildirdi ki, dünyanın hətta sonu gələndək müsəlman şərqini ilə xristian qərbi arasında gizli və ya açıq savaş davam edəcək. İstanbul və Yaxın Şərq dünyanın mərkəzidir. Xristian ölkələri də həmişə çalışıblar bu torpaqları müsəlmanlardan alsınlar. Üstəlik, yer kürəsinin təbii sərvətlərinin əhəmiyyətli hissəsi müsəlman məmləkət-

lərindədi. Bütün bu nüanslara diqqət etdikdə ABŞ-in müsəlman dünyasına əslində nədən bu qədər müdaxilə etdiyini, buranı ələ keçirməyə çalışdığını görə bilərik: "Yeni əslində müdaxilə heç də hansısa despotik rejimi yıxıb, əvəzində demokratik rejim qurmaq və həmin ölkələri xoşbəxt etmək üçün deyil. Son İslam xilafəti Osmanlı İmperiyası dağılandıqdan sonra müsəlman dünyası-

arxa bağçası sayılır. 19-cu əsrdə Napoleon müharibələrindən sonra Monro doktrinası imzalandı. Bu doktrinaya uyğun olaraq ABŞ Avropanın daxili işlərinə qarışmır, Avropa ölkələri də Amerika qitəsinə müdaxilə etmirdi. ABŞ gücləndikdə Avropaya da, bütövlükdə dünyanın işlərinə də qarışmağa başladı. ABŞ dəfələrlə Cənubi Amerika materiki ölkələrində hərbi çevrilişlər, inqilablar edib. İndi hədəf İslam dünyası və dirçəlməyə başlayan son xilafət Osmanlının varisi Türkiyədir. Türkiyənin dirçəlməsi İslam dünyasının yenidən dirçəlməsi deməkdir. İslam dünyası da dirçəlsə, bu, dünyada ABŞ-in hegemonluğunun sonu deməkdir. Bunun baş verməməsi üçün Qərb dünyasının sahibi ABŞ müsəlman coğrafiyasına nüfuz etməkdə davam edəcək. Lakin Türkiyə dövləti yenidən dirçəlsə, müsəlmanlar yüz ildir davam edən qara zolaqdan, nəhayət, çıxacaqlar".

□ Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

Noyabrın 21-də Təhsil Nazirliyində "2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliyi artırılması üzrə Dövlət Proqramı"na həsr olunmuş mətbuat konfransı keçirilib.

Musavat.com xəbər verir ki, mətbuat konfransında çıxış edən təhsil naziri Ceyhun Bayramov prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə təsdiq olunmuş yeni Dövlət Proqramının "2007-2015-ci illərdə Azərbaycan Respublikası gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı"nın davamı olduğunu, ali təhsil sisteminin beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması, insan kapitalının inkişaf etdirilməsi, strateji əhəmiyyət kəsb edən sahələr üzrə milli kadrların yetişdirilməsi baxımından mühüm əhəmiyyət daşıdığını bildirdi.

Nazir qeyd edib ki, dövlət proqramının əsas hədəfi elm sahəsindəki qabaqcıl nailiyyətlərdən, innovativ təlim-tədris texnologiyalarından yararlanaraq, ölkəmizdə yeni nəsil mütəxəssislərin yetişdirilməsi, Azərbaycan ali təhsil sisteminin məzmun və keyfiyyət göstəricilərinin beynəlxalq ikili diplom proqramları ilə müasirləşdirilməsidir.

Qeyd olunub ki, dövlət proqramının birinci komponentində ali təhsil sisteminin məzmun və keyfiyyət göstəricilərinin beynəlxalq ikili diplom proqramları, xarici mütəxəssislərin cəlb olunması yolu ilə təkmilləşdirilməsi, yeni akademik mühitin yaradılması nəzərdə tutulur.

Proqramın ikinci komponenti isə ölkəmizin ali təhsil müəssisələrinin akademik potensialının gücləndirilməsi məqsədi ilə milli kadrların hazırlanması üçün xaricdə doktorantura səviyyəsində təhsilin maliyyələşdirilməsini əhatə edir. Bu məqsədlə doktorantura səviyyəsi üzrə seçimin təkmilləşdirilməsi, təhsil nailiyyətlərinin monitorinq sisteminin yaradılması, müxtəlif sahələr üzrə yerli ali təhsil və elm müəssisələri üçün peşəkar mütəxəssislərin yetişdirilməsi həyata keçiriləcək.

Nazir dövlət proqramı çərçivəsində ali təhsil sisteminin məzmun və keyfiyyət göstəricilərinin müasirləşdirilməsi üçün ilkin mərhələdə 5 beynəlxalq ikili diplom proqramının təsis olunacağını və onların icrasına dair monitorinqin nəticələrinə uyğun layihənin davam etdiriləcəyini deyib. Bu məqsədlə nüfuzlu xarici tərəfdə ali təhsil müəssisələrinin seçimi, xarici mütəxəssislərin cəlb olunması yolu ilə yerli ali təhsil müəssisələrində inzibati-akademik heyətin təlimi və tədris proqramlarının yenilənməsi, beynəlxalq ikili diplom proqramının maliyyələşdirilməsi həyata keçiriləcək. Nazir indiyədək həyata keçirilən digər dövlət proqramları barəsində də danışdı.

O bildirib ki, dövlət proqramı məzunlarından böyük əksəriyyəti Azərbaycana qayıdıb, burada çalışırlar. Eyni

Təhsil naziri yeni qəbul olunan

dövlət proqramının detallarını açıqladı

Nazir: "Tələbələrə təhsil kreditlərinin verilməsi barədə müzakirələr davam edir"

zirliyində işlə təmin olunub:

"Dövlət proqramının məzunlarının işlə təmin olunması istiqamətində addımlar atılır. Həmin məzunların böyük əksəriyyəti işlə təmin edilib. Məzunlar dövlət qurumlarına qəbul zamanı imtahanın birinci test mərhələsindən azaddırlar. Hər il yeni məzun olan tələbələrə bağlı məlumatlar dövlət orqanlarına verilir. Bir sıra hallarda dövlət orqanları özləri bizə bununla bağlı müraciət edirlər. Əgər əmək haqqı ilə bağlı

"Düşünürük ki, Azərbaycandan xaricdə təhsil alıb gələn elm adamlarının yaratdıqları əlaqələr də uzun illər boyu bizim elm sahəmizə müsbət təsir göstərəcək"

zamanda nazir vurğulayıb ki, bu məzunlar sırasında akademik fəaliyyətlə də məşğul olanlar var: "Hesab edirik ki, dövlət proqramının həm birinci, həm də ikinci hissəsi bütövlükdə universitetlərimizin dünyada reytinginin yüksəlməsinə səbəb olacaqdır. Biz bu gün dünyada elm sahəsində baş verənləri izləyərkən görürük ki, bu nailiyyətləri ayrı-ayrılıqda hansısa alimlər bir müəssisədə deyil, bir çox müəssisələrdə, müxtəlif ölkələrdə, hətta qitələrdə birgə çalışaraq əldə ediblər. Düşünürük ki, Azərbaycandan xaricdə təhsil alıb gələn elm adamlarının yaratdıqları əlaqələr də uzun illər boyu bizim elm sahəmizə müsbət təsir göstərəcəkdir. Azərbaycan Respublikası gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı məzunlarının 60 faizi özəl sektorda, 40 faizi isə dövlət sektorunda çalışır.

"2007-2015-ci illərdə Azərbaycan Respublikası gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı" çərçivəsində 3558 nəfər dünyanın müxtəlif ölkələrində ali təhsilin müxtəlif pillələrində ölkə üzrə prioritet olan sahələr üzrə təhsil alıb. Onların əksəriyyəti təhsilini bitirərək Azərbaycana qayıdıb və müxtəlif sahələrdə işlərini davam etdirir".

Ceyhun Bayramov onu da qeyd edib ki, bu gündə Azərbaycan Respublikası gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı çərçivəsində təhsil alan 20-dən çox məzun Təhsil Nazirliyində işlə təmin olunub:

həm də birgə tədqiqatların həyata keçirilməsinə öz töhfəsini verəcək. Dövlət proqramının yüksək səviyyədə icra olunması üçün əlimizdən gələni edəcəyik. Azərbaycanlı tələbələrin gələcəkdə xarici universitetlərin doktoranturalarına daxil olmasını görcəyik. Artıq bu proqramda iştirak etmək üçün böyük motivasiyanı görürük. Dövlət proqramı qısa müddət əvvəl qəbul olunsada, artıq bizə bununla bağlı kifayət qədər müraciətlər var".

Dövlət Proqramı Dövlət

TANAP və TAP birləşdirilib

Azərbaycan qazının Türkiyəyə nəqli nəzərdə tutulan Trans-Anadolu Boru Kəməri (TANAP) və Avropaya nəqli üçün inşa olunan Trans-Adriatik Boru Kəmərinin (TAP) boruları Türkiyə-Yunanistan sərhədindəki Meriç çayının sahilində qaynaqlanmaqla birləşdirilib.

"Report" bu barədə Türkiyə KİV-inə istinadən xəbər verir. TAP və TANAP şirkətlərindən bildirilib ki, Cənub Qaz Dəhlizi layihəsində daha bir önəmli mərhələ baş tutub. Dəhlizin ən böyük hissəsini təşkil edən TANAP Avropaya qaz nəqli nəzərdə tutulan TAP-a birləşdirilib.

Qeyd edək ki, hər iki layihə Cənub Qaz Dəhlizi layihəsinin seqmentleridir.

TANAP Türkiyənin Gürcüstanla sərhədindən başlayır. Ümumi uzunluğu 1850 km olan TANAP Faza-0 və Faza-1 hissə olaraq həyata keçirilir. Boru kəmərinin Faza-0 adlandırılan Gürcüstan-Türkiyə sərhəddi-Eskişəhər hissəsinin bu il iyunun 12-də rəsmi açılış mərasimi keçirilib. İyunun 30-da isə TANAP-la Türkiyəyə ilk kommersiya qazının tedarüku başlanıb. Kəmərin ilkin illik ötürücülük gücü 16 mlrd. kubmetr təşkil edir. Bu həcm 6 mlrd. kubmetri Türkiyədə istifadə olunacaq, 10 mlrd. kubmetri isə Avropaya nəql ediləcək.

TANAP-ın ikinci hissəsi (Eskişəhərdən Türkiyə-Yunanistan sərhədinə qədər) üzrə işlərin 2019-cu ildə yekunlaşması gözlənilir.

TAP kəməri ilə ilkin olaraq ildə 10 mlrd. kubmetr qazın Avropaya nəqli nəzərdə tutulur. Bu boru kəməri Yunanıstan, Albaniya və Adriatik dənizindən keçməklə İtaliyanın cənubuna qədər uzanaçaq.

2016-cı il mayın 17-də Yunanıstanın Saloniki şəhərində TAP-ın təməlqoyma mərasimi keçirilib. 2020-ci ildə Azərbaycan qazının Avropaya çatdırılacağı nəzərdə tutulur.

Neft Fondunun vəsaiti və alternativ mənbələrin (dövlət büdcəsindən ayrılmalar, beynəlxalq təşkilatların (fondların) texniki-maliyyə yardımları, kreditlər və qrantlar, mülkiyyət formasından asılı olmayaraq xarici və yerli hüquqi və fiziki şəxslərin ianələri) hesabına maliyyələşdiriləcək.

Daha sonra mətbuat nümayəndələrinin suallarına cavab verən nazir söyləyib ki, ikili diplom proqramı üzrə kənd təsərrüfatı, İnformasiya Texnologiyaları, təhsil sahəsi ilə bağlı müraciətlər daxil olub. Nazir bildirib ki, dövlət proqramında doktorantura təhsili üzrə xaricə göndərilən tələbələrin sayında konkret məhdudiyat yoxdur.

Jurnalstərin suallarını cavablandırın zaman təhsil naziri onu da qeyd edib ki, tələbələrə təhsil kreditlərinin verilməsi barədə müzakirələr davam edir. Nazir bildirib ki, bu istiqamətdə Təhsil Nazirliyi Maliyyə Nazirliyi ilə fəal dialoqdadır:

"Büdcə müzakirələrində maliyyə naziri Samir Şərifov kreditlərin qaytarılma mexanizminin tam aydın olmasını səsəndirmişdi. Rəy nəzərə alınmaqla alternativ sxemlər barədə düşünürük. Yaxın günlərdə hökumətə təqdim edəcəyik. Bu istiqamətdə işləri davam etdirəcəyik. Bu məsələnin müsbət həllinə kifayət qədər nikbin baxırıq", - nazir qeyd edib.

Əli RAİS,
Musavat.com,

Niyə gülmürük

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

"Cahan ki, solmayan bir bağça-bağdır,
 Burda revamidir gülmədən ölmək!
 Yazıq o şəxsə ki, qaraqabaqdır,
 Nə qədər yaşar insana gülmək!"

(Mikayıl Müşfiq)

Bu yaxında bir qəribə xəbər gördüm: "Gülə bilməyən iki nəfər evləndi". Sən demə, bu yazıqlar hansısa nadir sinir xəstəliyindən əziyyət çəkirlər, həmin xəstəliyin simptomları isə sifət sinirlərinin tam iflicidir. Ancaq xəbərin əsas qəribəliyi onların azərbaycanlı olmadığı idi.

Gülə bilməmək bizim milletin hazırda əsas simptomlarından biridir. Təbii, mən "gülüş" deyərək küçə və parklarda əsəbi şəkildə, ifadəyə görə üz istəyirəm, anqıraq gülmə bəzi istərik gənclərin ətraf ələmə reaksiyasını nəzərdə tutmuram. O cümlədən şit yumurclu telekanalizasiya verilişlərimiz, bərbad filmlərdə dişlərinə ağırdıb hırıldayanlar buraya daxil deyildir. Mən o gülüşdən, təbəssümdən, sevincdən bəhs edərəm ki, kökü insanın ürəyində olsun. Dalğaları hardasa əsəblərimizin alt qatından qalxsın. Biz çoxdandır belə gülüşə həsrətlik. Səbəb nədir?

Bu yaxında havalar soyuyanda özümə gödəkçə almaq istədim, 2-3 yarmarkaya getdim, ancaq onların heç birində istədiyimi tapmadım. İstədiyim isə qeyri-adi bir şey deyildi, sadə, rəngli bir kurtka idi. Bizim dükən-bazarda isə qara gödəkçələrdən başqasını tapmaq imkansızdır. Necə deyirlər, burada qaradan artıq rəng yoxdur. Sözü bütün mənalarında. "Sədərkək" yarmarkasının uzun ticarət zolaqlarında asılmış yüzlərlə qara gödəkçə yadıma düşdükcə indi də xofflanıram, mənə tər basır. Kabus kimi bir xatirədir. Ironiya qurdu da bir tərəfdən beynimi gemirir: "Buyur, Qarabağı itirmişik, əvəzində qara kurtkalarımız var". Hələ qurd orada şairdən misra da zülmüme edir: "Yeri, yeri, qara paltarlı qadın..."

Anlayıram, qara alicənab rəngdir, ciddi rəngdir, kasıba-varlıya hər mənada sərf edən rəngdir, çirkləndiyini gec görürsən (lap istəsən görməmək də olar) və sairə və ilaxır. Eyni zamanda anlamaq istəmirəm. İstəmirəm millətimiz qara geyinib qara zolaqda uzun müddətdə qalsın. Ağ yola çıxmalıyıq. Sözləşmə, Ağ yol Cəbrayilla Füzuli arasında bir yerin adı idi. İndi işğaldadır.

Niyə üzümüz gülmür, bunun da səbəbi var, biləsiniz. Azərbaycan xalqı dünyadakı başqa xalqlardan nə qaraqabaqdır, nə də şəndir. Eyni insanıq hamımız. Sadəcə, gülmək üçün, gülüşün, necə deyirlər, təzəhür tapması üçün vacib olan əsas element üzrə problemimiz var. Bu, dişdir. Diş olmayanda adam gülə bilmir. Şəxsi təcrübəmdən bilirəm. Mən sağa-sola, rastıma çıxan hər kəsə gülümsəməyə çalışan adamam, amma bir ara qəfildən ağılıma gəldi ki, son çağlar az gülümsəyirəm, gülümsəyəndə isə üzümün bir tərəfini əlimlə tuturam. Özümün əslilim olmayaraq. Çünki o tərəfdən dişimi çəkdirmişdim. Bir köhnə Şəki məzəsi var. Birinin dişləri yoxmuş, dostu ona deyir: "Gəl, səni aparaq diş həkiminə, ağzına işıq çəkdirək". İndi, maşallah, diş həkimini də çoxdur, hər cür müasir dental klinikalarımız var, ancaq millətin dişli yoxdur. Diş qoydurmaq bizim şərtlərdə olduqca baha başa gəlir (Bu yerdə "dünyanın hər yerində stomatoloji xidmət bahadır" deyən varsa ona əks argument kimi bunu göstərə bilərəm: "Parisdəki Eyfel qülləsi də bizim bulvardakı Paraşüt qülləsindən uzundur").

Epiqraf verdiyim şairimiz bizim ədəbiyyatda "ışıq başlanğıcını" (yanılmırsa ifadə Ramiz Rövşənə məxsus idi) yaratmışdı. Mikayıl Müşfiqin poeziyasında sevinc, təbəssüm, işıq doğrudan seçilirdi. Özü də bu, dövrünün bəzi şairlərindəki saxta, propaqanda gülüşü, "ələmdən nəşəyə" istiqaməti deyildi. Saf, insani işıq idi. Ancaq biz onu öldürdük. İndi isə sümüklərini axtarıq. Dəhşətli söhbətlər var. Biri deyir, tros bağlayıb sürüyüblər. Başqası deyir, İncəsənət Muzeyinin (!!!) zirzəmisində diri-diri divara hörüblər. Ölkə yox, sanki italyan mafiyasıymış. "Qabiliyyətimizi" nəzərə alanda, hamısı doğru çıxır. Yusif Səmədoğlunun 1980-lərdə yazdığı "Qətl günü" romanında yadelli hökmdar məmləkəti ələ keçirir, şairləri yığıb onlara qiymətli daş-qaş hədiyyə edir. Ancaq onlar bundan imtina edirlər, deyirlər bir şair var, onun başını kəs. Padşah təəccüblə gülmür, deyir ki, bu ölkə xaraba qalmalıdır, çünki, şairləri şairlərinin başını istəyir. Hərçənd, bunu yazan yazıçı özü də "şair başı" istəyən idarənin rəhbərlərindən birinə çevrilmişdi.

Qanınızı qaraltmaq istəmədim.

Ötən həftə Bakıda Belarusun Azərbaycanı səfirini qəbul edən prezident İlham Əliyev diplomatla söhbət zamanı belə bir ifadə işlətməmişdi ki, Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatında (KTMT) problem varsa da, bu, elə Ermənistanın özüdür. İrəvandan gələn xəbərlər, "Rus NATO-su" ətrafında davam edən müzakirələr bunu bir daha sübut edir.

Məlum olur ki, işğalçı ölkənin yeni rəhbəri, KTMT-də "doğmalar içində yad" duruma düşən Nikol Paşinyan hələ də blokda ölkəsinin ciddi söz sahibi olmadığını, orada Ermənistanın daha çox Azərbaycanın hörmət sahibi olduğunu qəbul etmək istəmir. Hərçənd "Rus NATO-su"nda qərarlar konsensusla qəbul edilir. Yeni formal olaraq, Ermənistan da bir səsə və veto hüququna malikdir.

Lakin təşkilatın Astana sammiti də göstərdi ki, bu qayda əslində Ermənistanın münasibətdə işləmir. Tək səbəb məlum: Ermənistan həqiqi mənada suveren, müstəqil dövlət deyil, müstəqil xarici siyasət kursuna malik deyil, Rusiyanın satelliiti, faktiki ucqar bir quberniyasıdır. Yəni onun sahibi var - o da Moskvadır. Bununla hər şey deyilib.

Hələ ki Ermənistanın 8 may "məxməri inqilabı" da bu gerçəyi dəyişə bilməyib. Qərbyönlü Paşinyan bəyan edib ki, işğalçı ölkə nə KTMT-dən, nə də Avrasiya Birliyindən çıxmağa hazırlaşmır. Ən absurd isə bu fonda, yəni KTMT-də üzv qala-qala, İrəvandan rəsmi səviyyədə Moskva əleyhinə, KTMT-nin əsas üzv dövlətləri əleyhinə bəyanatlar, hədiyyə səsənməsi, Astana fiaskosundan sonra da təşkilatda baş katiblik davası aparılmasıdır. Bir sözlə, siyasi cığallıq.

Sual ortaya çıxır: bir təşkilatda səni ciddiyyə almırlarsa, o zaman oranı tərk etməyə nə mane olur? Əlbəttə ki, Qarabağ məsələsi, Azərbaycan torpaqlarının işğal altında saxlamaq imperativi. Sözsüz ki, Moskva da hakimiyyətdə kimin olmasından asılı olmayaraq İrəvanın bu "zəif yerini" bilir. Onu da bilir ki, Ermənistanın arxasından çəkilən kimi Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü qısa zamanda bərpa edəcək. Odur ki, Moskvada İrəvanın KTMT istekasına çox ciddi yanaşırlar. Yeri gələndə isə bir az da göz ağırdırlar.

*****

"KTMT-də böhran yoxdur. Bu, öz üzvləri arasında sərt məhdudiyyətlər qoymayan çox yumşaq bir təşkilat

İşğalçı orduda anarxiya - Paşinyanın oğlu yemək tapmır, atası isə...

Ermənistanın baş nazir əvəzi şokda; Moskvadan isə daha bir xəbərdarlıq gəldi; "İrəvan bizə şərt dikte edə bilməz, Paşinyanın söylədikləri boşunadır..."

dir. Ermənistan qərara gəlib ki, KTMT-də öz şərtlərini dikte eləsin. Ancaq bu, ona nə sənib olmayacaq. Və mən heç bir böhran da görmürəm. Böhran varsa da, bu, Ermənistanın idarəçilik sisteminədir. "Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, bu sərt sözləri erməni KİV-ə müsahibəsində Kremlin təbliğat rüporlarından sayılan **"Regnum" informasiya agentliyinin baş redaktoru, Rusiya Federasiyasının 1-ci dərəcəli dövlət müşaviri, Kremlin keçmiş əməkdaşı Modest Kolerov** deyib.

Bununla belə, İrəvanın hələ də öz mövqeyində ısrar etməkdə davam etməsi barədə erməni KİV-nin qeydinə isə Kolerov belə cavab verib: "Paşinyanın söylədiklərinin heç bir önəmi yoxdur. Nədən ki, qərarlar konsensus yolu ilə qəbul edilir. Və onun Lukaşenko və Nazarbayevdən izahat tələb etməsi ilə bağlı hədəsi də Paşinyana kömək etməyəcək".

*****

Bu arada məlum olub ki, ordusuna çağırışçı tapmayan işğalçı Ermənistanın yeni rəhbərliyi silahlı qüvvələrdə əsgərlərin qida rasionunun düzgün olmadığını və yeməklərin keyfiyyətsiz olduğunu qeyd edə

rək deyib: "Mən yeməkdən narazıyam. Döyüş mövqələrinə gedəndə xahiş etdim ki, mənə dadmaq üçün əsgər yeməyi gətirsinlər. Qidaları yedikdən sonra sadəcə dedim: bu, dəhşətdir. Biz bu məsələ ilə bağlı ciddi məşğulmuşuq, məşğul olacağıq. Amma başa düşmək lazımdır ki, məsələni bir gündə həll etmək olmaz".

Erməni baş nazir əvəzi həmçinin etiraf edib ki, əsgərlikdə olan oğlu zəng edərkən ona qida məsulları göndərilməsini istəyib: "Bu, pis siqnaldir". Paşinyan oğlunun ondan yemək istəməsindən şoka düşdüyünü söyləyib.

*****

Hələ harasıdır. Ermənistan üçün əsl şok və təlatümlər hələ qabaqdadır. Əlbəttə ki, ordudakı problemləri bir gündə həll etmək mümkün deyil. Ermənistan işğala, işğalçı siyasətə son qoymayınca, ümumiyyətlə, mümkün olmayacaq. Çünki istənilən problemin başı iqtisadiyata, maliyyə məsələsinə gedib dirənir. Belə bir şok-qənaət isə Paşinyan lap tez yaşamağa olacaq...

□ **Siyasət şöbəsi, "Yeni Müsavat"**

Gürcüstan hökumətinin aztəminatlı əhalinin kredit borclarının ləğvinə dair qərarı Azərbaycan cəmiyyətində analogi problemin müzakirələrinin yenidən canlanmasına səbəb oldu. Həcmi 2 milyard manata yaxınlaşan problemli kreditlərin banklara, əhaliyə yaratdığı çətinliklər bir daha gündəmə gətirildi.

seçilməlidir ki, vətəndaşların bərabərliyinə dair konstitusiyon hüququ pozulmamalı, eyni zamanda dövlət vəsaitləri hansısa formada kimlərinə maraqlarına xidmət etməməlidir. Yeni çox ciddi və hərtərəfli dərinləşmiş təhlillərin, araşdırmaların aparılmasına ehtiyac var. İlk növbədə prob-

da borclarını ödəməkdən imtina edirlər".

R.Həsənov bildirir ki, ələ insanlar var ki, böyük çətinliklə, hətta bir çox hallarda digər mənbələrdən borclarına gedərək kreditlərini ödəyirlər: "Bu, həmin vətəndaşların məsuliyyət hissəsinin daha yüksək olduğunu göstərir.

rib? Bu qərardan zərər çəkən subyektlər hansılardır? Həmin subyektlər üzrə zərər müəyyənləşdirilməli və dövlət tərəfindən qarşılmalıdır. Bu zaman güzəştlər kredit məbləğinə hesablanmış faizlər üzrə edilə bilər. Yaxud tutalım ki, 3 minə qədər olan kreditlər silinir, 3-20 min arası kreditlər

Bakının kirayə bazarında böyük bahalaşma

Nüsrət İbrahimov: "Proses hələ davam edəcək"

Paytaxtın kirayə mənzil bazarında kəskin bahalaşma və təklifin azalması müşahidə edilir. Bu günlərdə bu bazarda apardığımız müşahidələr göstərir ki, 1-2 otaqlı mənzillərin kirayə qiymətində 20 faizdən yuxarı artım qeydə alınıb. Son bir ayda qiymətlər belə mənzillər üçün 300 manatdan 350-400 manatadək yüksəlib.

Kirayə haqlarının bahalaşması xüsusilə metro stansiyalarına yaxın ərazilərdə həm də qıtlıqla müşayiət olunur. Belə ki, Qara Qarayev-Neftçilər-Xalqlar Dostluğu-Əhmədli-Həzi Aslanov ərazisində kirayə mənzil tapmaq müşkülə dönüb. Bu ərazilərdə nəinki köhnə, heç yeni binalarda da kirayə verilən mənzillər boş tapmaq olmur.

Qeyd olunan ərazilərlə yanaşı, Bakının ətraf qəsəbələrində də kirayə haqlarında ciddi artım var. Məsələn, Buzovna qəsəbəsində orta təmirli 1-2 otaqlı mənzillərin kirayə haqqı 200-250 manatdan 300 manata yüksəlib. Eyni hal digər ətraf qəsəbələrində də müşahidə olunur.

Mənzil bazarı iştirakçılarının verdiyi məlumata görə, kirayə haqlarının artması bazardakı qıtlılıqla bağlıdır. Belə ki, hökumətin həyata keçirməkdə olduğu pilot layihələr çərçivəsində 50-dən çox bina sökülüb: "Bu binaların özərində kirayə evlər vardı. Bundan əlavə, şəhərin kirayə bazarının aktiv olduğu ərazilərdə söküntülər aparılır. Bu, kirayə verilən mənzillərin sayında azalmaya səbəb olub. Digər tərəfdən, sökülən mənzillərdə yaşayan əhali-nin böyük hissəsi müəyyən bir dövr üçün də olsa kirayə ev tutma-lı olur. Bu isə kirayə bazarında tələbatı artırır".

Bəzi bazar iştirakçıları son vaxtlar Rusiyadan Bakıya gəzməyə gələnlərin sayının çoxalmasının da kirayə bazara təsir etdiyini deyirlər. Onların sözlərinə görə, xeyli sayda Rusiya vətəndaşının Bakıda tanışları, dostları yaşayır və onlar həmin şəxslərin yardımı ilə kirayə ev tuturlar: "Bildiyiniz kimi, Bakıda hotellərdə qiymətlər xeyli yüksəkdir. On gün hotelə qalmağ xərçinini yarısına normal ev tutmaq olur. Buna görə də ruslar Bakıya gələndə ev tutmağa üstünlük verirlər".

"MBA Group" konsaltinq şirkətinin baş direktoru Nüsrət İbrahimov deyir ki, kirayə bazarında bahalaşmanın birinci səbəbi mövsümi amildir: "Payız ayları adətən mövsümi aylar sayılır: tələbələr gəlir, bazarda aktivlik yaranır. Sentyabrın sonlarında isə yerdəyişmələr başlayır, oktyabrın sonunadək davam edir. İkinci səbəb təklif portfelinin azalması ilə bağlıdır. Məsələn, əgər əvvəllər biz ay ərzində 1300-1400 təklif yığa bilirdikse, indi onların sayı 800-900-ə düşüb. Bu da həm xruşçovkaların, həm Sovetski, həm Alatava, həm də Xutorda aparılan söküntülərlə bağlıdır. Üçüncü faktor isə budur ki, 2015-ci ildə devalvasiyadan sonra satış qiymətləri yerində qalsa da, kirayə haqları azalmışdı. İndi kirayə haqları əvvəlki mövqeyini bərpa edir".

Ekspert hesab edir ki, turistlərin kirayə ev tutması faktoru kirayə haqlarına təsir edəcək qədər böyük deyil: "Burada elə bir kütləvilik yoxdur".

N.İbrahimovun sözlərinə görə, kirayə bazarında artım davam edəcək: "Mənzilin satış qiyməti ilə onun illik gəlirliliyi arasında müəyyən balans olmalıdır. Bu balans haradasa 5,7-6 faiz təşkil edir. Bu gün bu gəlirlilik hələ təmin olunmayıb - təxminən 5,3-5,4 faiz civarındadır. Buna görə də kirayə haqlarının bir qədər də bahalaşması ehtimalı var".

□ **DÜNYA,**
"Yeni Məsəvat"

Azərbaycanın hazırkı maliyyə imkanları problemli kreditlər məsələsinə həll etmək üçün kifayət qədər yetərli səviyyədədir: "Bu imkan böyükdür. Nəzərə almaq lazımdır ki, problemli kreditlər ölkənin maliyyə-bank sektorunu iflic vəziyyətinə salıb. Bu gün ümumi kredit portfelinin 14 faizdən yuxarısı problemli kreditlərdir. Hansı ki, 6 faizdən yuxarı artıq SOS hesab olunur. Belə bir şəraitdə banklar işləyə bilmir, on-

lar kreditləşməyə meyl göstərmirlər. Gələcəkdə dövlətin bankların arxasında hansısa formada dayanacağına təminat yoxdur. Buna görə də kredit portfeli genişlənmir. Hökumət də deyir ki, real sektor inkişaf etsin. Əgər real maliyyə qaynaqlarına çıxış yoxdursa, bu sektor necə inkişaf etsin? Dövlət problemli kreditlər məsələsinə həll etməklə eyni vaxtda bir neçə məqsədə nail ola bilər".

□ **Dünya SAKIT,**
"Yeni Məsəvat"

Azərbaycanda kimlərin kredit borcları silinə bilər - ekspert rəyi

Rəşad Həsənov: "Dövlət dəstəyi tətbiq olunarkən istehlak kreditləri ilə biznes kreditləri fərqləndirilməlidir"

Eyni zamanda məlum oldu ki, nəinki aldığı 2-3 min dollar (yaxud manat) krediti qaytarmaq imkanında olmayan aztəminatlı insanlarla yanaşı, yüz minlərlə dollar/manat kreditləri götürərək təyinatından yayındırıb mənimseyən şəxslər də dövlətin hesabına borclarının bağlanması gözləyirlər. Məlum olduğu kimi, bu gün bankların əksəriyyəti üzrə yaranan problemli kreditlərin böyük hissəsi məhz bank inzibatçıları, müxtəlif məmurların yaxınları olan ikinci qrup şəxslərdədir.

Qeyd edək ki, Gürcüstanda adları kredit borcuna görə qara siyahıya salınmış 600 minədək aztəminatlı vətəndaşın 2 min ləriyə qədər olan borcları silinir. Bəs Azərbaycanda hökumət problemli kreditlər məsələsinə əl qoyarsa, kimlərin borcları silinə bilər? Sualı cavablandırmaq iqtisadçı-ekspert Rəşad Həsənovun dediyinə görə, hökumət belə bir qərar qəbul edərsə, çox ciddi araşdırmalar aparılmalıdır: "Bu qərar olacaqsas, ilk növbədə kimin kreditlərinin silinəcəyi sualının real cavabı tapılmalıdır. Elə mexanizm

lemlilər siyahısına düşmüş müştərilər üzrə müəyyən qiymətləndirmələrin aparılmasına başlamaq olar. Çünki artıq bu siyahıya düşmək həmin müştərilərin borclarını qaytara bilmədiklərini göstərir. Lakin burada da ciddi araşdırmaların aparılması zərurəti yaranır. Belə ki, mövcud vəziyyət göstərir ki, bir çoxları imkanları olmasa da, ümumi mənzərə fonun-

Adamlar da var ki, çox rahat yaşayırlar, gəlirləri də yetərincədir, amma ödənişlərini etmirlər. Seçim edərkən bu məqamı da nəzərə almaq lazımdır. Yeni genişmiqyaslı araşdırma aparılmalıdır. Daha yaxşı olar ki, məsələyə bu kontekstdən yanaşılıns: birinci, 2015-ci ilin fevralından etibarən nə baş verib? Devalvasiyalar barədə qərarı kim ve-

də faizlər dövlət tərəfindən kompensasiya olunur, 20 mindən yuxarı olan kreditlərdə isə məzənnə fərqi kompensasiya tətbiq edilir. Bunun dəqiq mexanizmini fiskal siyasəti həyata keçirən qurumlar və Nazirlər Kabineti birgə müəyyənləşdirə bilər".

Ekspert hesab edir ki, dövlət dəstəyi tətbiq olunarkən istehlak kreditləri ilə biznes kreditləri fərqləndirilməlidir: "İstehlak kreditləri əlavə dəyər yaratmayan vəsaitlərdir. Real sektora verilən biznes kreditləri isə əlavə dəyər yaratmağa yönəldilir. Düzdür, Azərbaycanda kreditlərin düzgün rəsmiləşdirilməsi kimi bir problem də mövcuddur. Kreditlərin böyük hissəsi istehlak krediti kimi rəsmiləşdirilir. Yaxud biznes adı ilə götürülən kreditlər tamam başqa istiqamətlərə yönəldilir. Buna görə də bu məsələlərdə çox diqqətli olmağa ehtiyac var. Valyutada kreditləri olan vətəndaşlar ikinci dərəcəli risk qrupu olaraq seçimə daxil edilə bilər. Biznes kreditləri üçün, istehlak kreditləri isə dördüncü dərəcəli risk qrupu kimi seçilə bilər".

□ **Müəhibimizin fikrincə,**

BP-də ixtisaslı işçilərin 90 faizi azərbaycanlılardır

Cari ilin 3-cü rübünün sonuna BP şirkətinin işçiləri olan Azərbaycan vətəndaşlarının sayı 2557 nəfər olub və bura müddətli müqavilə əsasında işləyən işçilər də daxildir.

Şirkətin ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə müsəvat.com-a verilən məlumata görə, bu, şirkətin Azərbaycanda ixtisaslı işçilərinin 90 faizini təşkil edir.

Qeyd edək ki, 2014-cü ildən bəri BP-nin 2018-ci ilin sonunadək ixtisaslı işçilərinin 90 faizini milli kadrlar təşkil edəcəyi barədə öhdəliyi var idi. Şirkət bildirir ki, bu öhdəlik artıq yerinə yetirilib. Belə ki, bu müddətdə ixtisaslı işçi tələb edən vəzifələrin əksəriyyətində xarici vətəndaş-

ları yerli mütəxəssislərin əvəz etməsinə nail olub. İxtisası olmayan işçilər isə 100 faiz yerli vətəndaşlardan ibarətdir.

Şirkətdən onu da bildiriblər ki, 2018-ci ilin 1-ci yansın-

da BP və onun əməliyyatçısı olduğu birgə layihələrdəki tərəfdaşları Azərbaycanda sosial investisiya layihələrinə 3.3 milyon dollar xərcləyiblər.

□ **DÜNYA,**
"Yeni Məsəvat"

Mətbuat yaran-
dığı gündən
etibarən hər
zaman cəmiyyətdə ən böyük təbliğat
maşını, ictimai rəyi formalaşdır-
an əsas vasitələrdən biri olub. Əhali
arasında sosial-siyasi, mədəni ab-
havanı müəyyən edən, ictimai rəyi
formalaşdıran da məhz mediadır.
Bu baxımdan milli-mənəvi dəyərlərin
həm aşınmasında, həm də təbliğatında
medianın rolunu inkar etmək mümkün
deyil.

Xüsusən də informasiya texnologiyalarının inkişaf etdiyi müasir dövrimizdə, internet adlı qlobal bir virtual məkanın mövcudluğu beynəlxalq aləmə inteqrasiya prosesini, xarici mədəniyyətlərin cəmiyyətimizə ayaq açmasını daha da sürətləndirir. Dilimizdən tutmuş mədəniyyətimizə, dinimizdən adət-ənənələrimizə qədər hər yerdə yad elementlər özünə yer almaqdadır. Bu mənada qloballaşma prosesindən geri qalmamaq şərti ilə milli-mənəvi dəyərlərin qorunmasına və milli kimliyimizin zədələnməsinə çalışmalıyıq. Milli kimliyimizi, bir xalq olaraq varlığımızı digər etnoslardan fərqləndirən dəyərlərə, tarixi və mədəni yaddaşımıza sahib çıxmadan beynəlxalq aləmdə önəmli yerə yüksəlməyimiz də mümkün deyil.

Qeyd edək ki, müstəqilliyimizin bərpasından sonra milli-mənəvi dəyərlərin qorunması dövlətin də prioritet siyasətinə çevrilib. Sovet hökuməti dövründə mənəvi dəyərlərimiz kommunizmin təbliğatının kölgəsində qalsa da, müstəqil dövlətin qurulmasından sonra vətənpərvərlik və azərbaycançılıq ideologiyası, əsasən də real həqiqətləri əks etdirən tariximiz təbliğ olunmağa başladı. Bu prosesin əsas aparıcı qüvvəsi müstəqil mətbuat orqanları və yeni yaranmaqda olan özəl televiziya kanalları oldu.

Milli-mənəvi dəyərlər deyərək, ilk növbədə tariximiz, ana dilimiz, milli mədəniyyətimiz, ədəbiyyatımız, muğam və aşiq sənəti kimi milli musiqimiz və xalqımız üçün dəyərlərə çevrilən tarixi şəxsiyyətlərimiz nəzərdə tutulur. Bununla yanaşı, azərbaycançılıq ideologiyası, vətəndaşlıq hissi, dini dəyərlər, İslam ənənələri, o cümlədən cəmiyyətdəki müxtəlif dini kəsimlərlə birgə yaşayış qaydaları, tolerantlıq və multikulturalizm dəyərlərinin təbliği

də həm hökumətin, həm də medianın diqqətindədir.

2016-cı il Azərbaycanda "Multikulturalizm ili" kimi qeyd olundu və müxtəlif xalqların, mədəniyyətlərin bir-birinə qarşılıqlı hörmət şəraitində mövcud olmasının mexanizmləri cəmiyyətə təbliğ olundu. Həmçinin 2017-ci ilin "İslam Həmrəyliyi ili" elan edilməsi, eyni ildə İslam Həmrəyliyi Oyunlarının keçirilməsi bu dəyərlərin həm hö-

verilişləri, insan kədrini və əzabını şouya çevirmək, milli ənənələrimizə zidd olan bəzi məqamların ictimailəşdirilməsi çox zaman narazılıqla qarşılır və ən müxtəlif kəsimlər bu verilişlərə qarşı etirazlarını bildirirlər. Biz "525-ci qəzet" olaraq daim çalışmışıq ki, Azərbaycan xalqının təməl dəyərlərinin qorunub saxlanılmasına köməklik göstərək. Mətbuat üçün bu dəyərlərdən başlı-

çalışmışıq. Eyni zamanda Azərbaycanın milli mədəniyyəti, ədəbiyyatı üçün dəyərlərə çevrilən məqamları da təbliğ etməyə çalışmışıq. Müxtəlif müşahidəçilər "525-ci qəzet" in fərqi, üstünlüyünü də bu kimi məqamlarla bağlayırlar. Hesab edirəm ki, dünyada gedən hazırkı qloballaşma şəraitində, bir çox millətlərin adət-ənənələrinin yoxa çıxdığı bir dövrdə, hər bir xalq öz köklərinə bağlanmaqla, milli

Dəstəyi Fondunun xətti ilə jurnalistlər arasında keçirilən müsabiqələrin istiqamətlərindən biri də məhz milli-mənəvi dəyərlərin qorunması, vətənpərvərlik, azərbaycançılıq ideologiyasının təbliğidir. Bu mövzular media tərəfindən çox həvəslə işlənir. Nəticə də var. Əgər qloballaşan dünyada biz Azərbaycan xalqı olaraq milli-mənəvi dəyərlərimizi qoruya bilirsək, artıq bu dəyərlər millətimizin xarakterini

lərə nə qədər sadıq olmaqla ölçülür. Hər hansı xalq öz dəyərlərinə nə qədər sadıq qalsa, qloballaşma prosesində də bir o qədər uğurla iştirak edə bilər. Əks halda, o xalq bu prosesdə itib gedə bilər. Azərbaycanda milli-mənəvi dəyərlərin müdafiə olunmasında, həmçinin onun əhəmiyyətinin anlaşılmasında medianın, cəmiyyətin və hökumətin baxışı üst-üstə düşür".

Milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunmasında dövlət və media həmrəyliyi

“Rəşad Məcid: “Mətbuat üçün bu dəyərlərdən başlıcası Azərbaycan dilinə münasibətin qorunmasıdır”
Aydın Quliyev: “Qloballaşma prosesi ilə milli dəyərlərin qorunması prosesi bir-birinə zidd deyil”

kumətin keçirdiyi tədbirlər, həm də media vasitəsilə cəmiyyətdə təbliğ olunması ilə nəticələndi.

Media kapitanları da rəhbərlik etdikləri mətbu orqanında milli-mənəvi dəyərləri qorumağı özlərinə borc bilirlər.

Mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat” a açıqlama verən “525-ci qəzet” in baş redaktoru Rəşad Məcid hesab edir ki, milli-mənəvi dəyərlərin qorunmasında, medianın, xüsusən də indi ictimai fikrə daha çox təsir edən televiziyanın rolu böyükdür: “Ona görə də əhalinin ziyalı kəsiminin medianı umacağı çoxdur. Milli-mənəvi dəyərlərdən danışarkən, bu bəlkə də bir qədər mücərrəd anlayış kimi görünə bilər. Ancaq televiziya da bu gün yayımlanan şou

cası Azərbaycan dilinə münasibətin qorunmasıdır. Biz qəzetimizdə ilk növbədə buna əməl etməyə çalışmışıq. Azərbaycan hökumətinin ana dilinə həssas münasibəti, imzalanmış sərəncamlar da onu göstərir ki, biz bu məsələdəki narahatlığımızda haqlıyıq”.

R.Məcidin sözlərinə görə, tariximizin bir sıra dönəmləri var ki, onların yaşadılması da Azərbaycan dövlətçilik ənənələrinin qorunması baxımından vacibdir: “Ona görə də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyi ilə bağlı materialların, Cümhuriyyət liderləri haqqında yazıların, bu dövr tarixinin qəzetdə işıqlandırılmasına böyük önəm vermişik. Tariximizin bu cür dəyərli məqamlarını yeni nəsillərə aşılamağa

dəyərlərini nümayiş etdir-məklə fərqi və üstünlüyünü ortaya qoya bilər. Medianın da bu məsələdə həssaslığı və qeyd etdiyim dəyərləri qorunması vacibdir”.

“Bakı Xəbər” qəzetinin baş redaktoru Aydın Quliyev də “Yeni Müsavat” a danışarkən qeyd etdi ki, bu gün Azərbaycanda medianın fəaliyyətinin əsas istiqamətlərindən biri məhz milli-mənəvi və tarixi dəyərlərin yaşadılmasıdır: “Bu, həm milli öz-gürlüyümüzü qorumaq və qloballaşan dünyada ona qarşı yönələn bütün təhlükələri qorumaq baxımından vacibdir. Müsbət bir haldır ki, bu istiqamətdə hökumətin apardığı siyasətlə medianın fəaliyyəti üst-üstə düşür. 2009-cu ildən bugünə kimi Kütləli İnformasiya Vasitələrinə Dövlət

müəyyən edən əsas amillərə çevrilə bilirsə, aparılan işin nəticəsi ilə qürur duymaq olar. Lakin bir şeyi də unutmamaq lazımdır ki, qloballaşma prosesi fasiləsiz olaraq gedir. Bu prosesdə milli dəyərlərimizin, mədəniyyətimizin, dilimizin bu və ya digər dərəcədə təhlükəyə məruz qalması perspektivi hər zaman var. Ona görə də milli dəyərlərimizin qorunması işi də fasiləsiz olaraq aparılmalıdır. Əslində qloballaşma prosesi ilə milli dəyərlərin qorunması prosesi bir-birinə zidd deyil. Bunlar arasında balans yarada bilsək, həm qloballaşmanın imkanlarından bəhrələnmə bilirik, həm də milli-mənəvi dəyərlərimizi qoruya bilirik. İndi qloballaşma prosesində ən aktiv iştirakçı olmaq, birinci növbədə milli-mənəvi dəyər-

Onu da qeyd etməliyəm ki, hazırda mənəvi dəyərlərin aşınmasında xalqımızın mənəvi dəyərlərinə uyğun olmayan televiziya verilişlərinin rolu da xüsusi vurğulanır və bu bərdə dəfələrlə aidiyyəti qurumlardan xəbərdarlıqlar edilib. Təbii ki, söhbət təkcə yerli telekanallardan da getmir. Efir məkanımıza ayaq açan xarici televiziya kanalları, onlarla xarici seriallar Azərbaycan ailə institutuna yad olan elementlərin gənc nəslin düşüncəsində yer almasına səbəb olur. Media orqanları eyni anda milyonlarla insanı əhatə edə bildiyindən, mənəvi dəyərlərin aşınmasındakı rolu da digər vasitələrdən daha güclüdür. Bu baxımdan fasiləsiz olaraq dəyərlərimizin təbliği, təkcə sözlə deyil, şəxsi nümunə ilə, nümunəvi şəxsiyyətlərimizin həyatı fonunda işıqlandırılmaqla cəmiyyətə çatdırılmalıdır.

Son illər mənəvi dəyərlərin təbliği istiqamətində ən çox iş aparan qurumlardan biri də Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi və onun nəzdindəki Mənəvi Dəyərlərin Təbliği Fondudur. Bu qurum təkcə paytaxtda deyil, regionlarda da əhalinin müxtəlif təbəqələri arasında dini və milli-mənəvi dəyərlərimizin təbliğatını aparr. Dövlət qurumlarının bu istiqamətdəki fəaliyyətinə media da arzuolunan dəstəyi də verərsə, o zaman arzuolunan nəticələr daha tez əldə edilə bilər.

P.S. Məqalə Azərbaycan Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin tabeliyində Mənəvi Dəyərlərin Təbliği Fondu tərəfindən elan edilmiş “Media və mənəvi dəyərlər” mövzusunda məqalə müsabiqəsi üçündür.

İki gün öncə Gəncədə baş verən qaz partlayışı, ardınca paytaxtda baş verən qaz partlayışları və dəm qazı zəhərlənmələri ciddi təlaş doğurub. Qışın gəlişi ilə bu sahədə xeyli neqativ hallar da artmaqdadır. Bunun qarşısını hansı formada almaq olar? Çıxış yolları nələrdir?

Azad İstehlakçılar Birliyinin kommunal təsərrüfat üzrə mütəxəssisi, "Azəriqaz" İstehsalat Birliyinin eks şöbə rəisi Nüsrət Qasimov "Yeni Müsavat"a müsahibəsində bu suallara aydınlıq gətirib. Müsaibimizdən öncə Gəncədəki məlum partlayışla bağlı rəy almaq istədik.

- Gəncədəki hadisə barədə şərh vermək istəmirəm. Dövlət komissiyası işləyir. Bu şərh dövlət komissiyasına müdaxilə etmək kimi qiymətləndirilə bilər. Ancaq öz mülahizələrimi deyə bilərəm. Orada heç bir təxribatdan söhbət gədməz. Adi yaşayış binasıdır. Bu təxribatların qarşısını almaq üçün baş vermiş olay komissiya tərəfindən araşdırılmalıdır və əhaliyə müfəssəl xəbər verilməlidir. Yeni aydınlıq gətirilməlidir ki, insanlar nigranlıqda qalmasınlar. Təəssüf ki, bu zamana qədər baş verən hadisələrlə bağlı komissiya tərəfindən heç bir açıqlama verilməyib. Kimin təqsiridir, nə baş verib? Bu haqda böyük müzakirələr aparılmalıdır. Ən əsası da ona görə ki, orada insan ölümü var. Bir insanı həyata qaytarmaq üçün milyardlar da ödənsə, faydası olmaz. Bir adamı bıçaqlayanda onun söhbəti nə qədər müddət gedir.

Gəncədəki qaz partlayışı ilə bağlı araşdırma bitsin, komissiya öz rəyini versin. Ondən sonra təhlil etmək olar.

- **Düzür, siz araşdırma nəticələri elan edilmədən bu barədə rəy vermək istəmədiniz. Amma adəti üzrə bu cür böyük qəzaların baş verməsinə səbəb nə olur?**

- Mənim mülahizəmə görə, ikinci mərtəbədəki sakin qazı yanlış qoyub, yadıb. Gecə də müəyyən səbəbdən, ya külək, ya da qazın üstündə qazan olub, çay olub. Daşib söndürüb onu. Dolub otağa. Biz işlədiyimiz qaz məişət qazıdır və o, otağa, mətbəxə 4.5 faiz yığılarsa, partlayış

"Gəncədəki partlayış təxribat ola bilməz"

Nüsrət Qasimov: "Əhaliyə verilən qazın tərkibində zəhərli maddə olduğunu deyənlər bu ölkəni sevməyənlərdir"

üçün hazırdır. 15 faizdən yuxarı partlayış yox, yanğın olur. Çünki qazın konsentrasiyası yuxarı olur. Hər hansı bir qığılcımdan, hətta soyuducu relesi açılıb-bağlananda kontakt edir, qığılcım çıxır. Ya da işığı yandırıb-söndürəndə qığılcım əmələ gəlir. Bu da partlayış törədir. Əgər səhərə yaxın olubsa, bunlar ayılıblar, ya çay qoymaq istəyiblər, ya da səhər yeməyi hazırlamaq istəyiblər. Bu zaman da partlayış baş verib. Partlayış olanda partlayışın zərbə qüvvəsi hər kvadrat metrə 400 tona bərabər olur. Çox güclü partlayışdır. Metan yox, propan qazıdırsa, onların partlayış həddi daha aşağı qatdır.

- **Yəni bunu təkcə insan məsuliyyətsizliyi faktoruna izah etmək olmaz. Ortada həm də texniki nasazlıq məsələsi var...**

- Təkcə insan məsuliyyətsizliyi deyil. Amma əksər halda insan məsuliyyətsizliyidir. Nəzarət profilaktik işlər zəifdir, maarifləndirmə işləri yetərinçə deyil. İnsanlar da öz həyatlarına laqeyddirlər. Belə bir söz var ki, özünü qoruyanı Allah da qoruyur. Sən özün

nü qorumasın ki, Allah da səni qorusun. Sən çayniki qazın üstünə qoyub gedib seriala baxırsansa, qazın qazın üstündə qoyub rəfiqələrinlə saatlarla söhbət edirsənsə, qazın da dili-ağızı yox. Daşır tökülür qazın üstünə. Qaz sönmür, dolur otağa. Sovet vaxtı mən nəzarətçi işləmişəm. Ayda bir dəfə gündə 60 mənzili yoxlayırdım. Abonentlərlə kontaktımız çox ciddi idi. İnsanlar gözləyirdi ki, nəzarətçi gələcək, nəse bir problem olsa, məni tənbeh edə bilər. Ya da başqa bir cəza növü tətbiq edə bilər. Ciddi məsuliyyət vardı. İndi 6 aydan bir bu müdaxilə olur. Hər bir cür müdaxilə edir, öz işini də görür. Qazın təhlükəsini görmür. Hamı bilir ki, elektrik naqilinə əlini vursa, cərəyan adamı öldürə bilər. Amma qazı nəzarətsiz qoysan, özünə də, ətrafına da xətər vura bilər. İnsanlara bu barədə xəbərdarlıq edilməlidir. Elə insanlar var ki, dağ yerindən gəlib və bu barədə məlumatları yoxdur. Onları məlumatlandırmaq, xəbərdarlıq etmək lazımdır ki, qaz cihazlarından necə istifadə etsinlər. Gəncədə

rəhmətə gedənlər də yerli əhali deyildi, kirayə yaşayırdılar orada. Bəlkə də qazla tanışlıqları olmayıb. Amma bizim mətbuatda xeyli çıxışlarımız, maarifləndirici mövqələrimiz olub ki, bunun da faydası rəqəmlərdə yer alır. Əgər 2016-cı ildə 470 nəfər qazdan zəhərlənmə ilə bağlı Toksikologiya Mərkəzinə müraciət etmişdisə, 2017-ci ildə 250 nəfər müraciət edib. Yarıbayarı azalma özünü göstərib.

- **Bakı şəhərinin əhalisi dayanmadan artır. Amma qaz təchizatı sistemi tələbatla uyğunlaşdırılmayıb. Bu borular yenilənməli olduğu halda, bu sahədə axsamalar var. Belə sayaq qəzalara həm də köhnə təchizat səbəb ola bilərmi?**

- Ola bilər. Bakı şəhərinin qazlaşdırılması 30-cu illərin əvvəllərinə təsadüf edir. Bəzi yerlərdə 90 yaş var qaz xətlərinin. Elə xətlər var ki, qalın asfalt xəttinin yanındadır. Onun yanından kanalizasiya, su, elektrik kabeli, cürbəcür kommunikasiyalar keçir. Onu tərpətmək qeyri-mümkündür. Bir çox küçələri qazmaq olmaz. Qaz kəməri keçən yerlərdə, zirzəmi-

lərdə detektorlar quraşdırılmalıdır. Ola bilər qaz borusu korroziyaya uğrasın, deşilsin, oradan sızma əmələ gəlsin. Kanalizasiya xətti ilə getsin çixsın zirzəmiyə dolsun. Detektor olsa, bunu dərhal xəbər verəcək.

- **Qazın təzyiqini artırmaq üçün bəzən ona əlavə maddələr də vururlar. Bu maddələrin də zəhərlənmələrə səbəb olması ilə bağlı versiyalar var.**

- Əvvəllər əhəlinin 60 faizi kənd yerlərində yaşayırdı. Amma indi əhəlinin 51 faizi Bakıya köçüb, 49 faiz kənddə qalıb. Kəndli toyuq-cücə saxlamağın mə-

- **Dəm qazından zəhərlənmə halları əsasən hamamda baş verir. O halda nə etmək lazımdır?**

- Hamamda yanan su qızdırıcılarının qaz sərfiyyatı bir saatda 3 kubmetrə çatır. 1 kubmetr qazın yanması üçün 9.5 kubmetr hava lazımdır. 3 kubmetrin yanması üçün 28 kubmetr hava lazımdır. Qapının altında deşiklər olmalıdır ki, təmiz hava girsin. Hava çatışmayanda yanma prosesi pozulur. Karbon monoksid yaranır ki, bu da zəhərli. İnsan bədənində daxil olur, beyin toxumalarını zədələyir, insan huşunu itirir, do-

daqları göyərər. Bu, 7 dəqiqə ilə yarım saat ərzində insanı öldürür.

- **Havalandırma sistemi olmayan hamamlarda bu hal daha çox yaşanır?**

- Bu, daha çox fərdi evlərdə baş verir. Hamamı harda gəldi quraşdırırlar, küncdə. Hava çatmır, təbii işıq mənbəyi, ventilyasiya kanalı olmur, tüstü bacası quraşdırılmır. Ventilyasiya kanalı elə olmalıdır ki, bir saatda 3 dəfə havanı təmizləsin. Hamamın qapısı bayıra açılmalıdır. Çünki huşunu itirən adamı xilas etmək istəyəndə bayırdan qapını açmaq lazımdır. Çox adam havalandırma kanalını bağlayır ki, qonşudan cücü, tarakan gəlsin. Bura nəzarət edən qurumları da təqsirləndirirəm. Onlar gəlib 6 aydan bir nəzarət etməlidir.

- **Evlərdə detektorların quraşdırılması da qaz zəhərlənmələrinin qarşısını ala bilərmi?**

- Təzə MTK-larda dövlət komissiyası detektorlar olmayan evləri qəbul etmir. Köhnə evlər qalıb Allah ümidinə. Onlar xəsislik edib, 35-40 manat verib, o qurğunu almırlar. Xarici ölkələrdə insanların evində detektorlar var.

□ **Sevinc TELMANQIZI,**
"Yeni Müsavat"

1989

-cu il fevralın 15-də SSRİ silahlı qüvvələrinin sonuncu birləşməsi Əfqanıstanı tərk edəndə bayram edən ABŞ strateqlərinin ağlına gəlməzdi ki, oxşar aqibəti 30 ildən sonra özləri yaşayacaq. Bütün müqayisələr qüsurludur, amma nəticə etibarlı ilə bu gün amerikalılar da sovetlərin taleyini yaşayır, yəni Əfqanıstandan əliboş dönlər.

Əgər sovetlər Əfqanıstanda 10 il (1979-1989-cu illər - K.R.) ərzində 15 minə yaxın itki vermişdisə, amerikalıların itkisi yalnız müharibənin əsas mərhələlərində, yəni 2001-2014-cü illər ərzində 2356 nəfər olub, rəsmi sənədlərə görə. Bura on minlərlə yaralı və 686 milyard dollar rəsmi büdcəni də əlavə etmək lazımdır. Üstəlik, ötən 4 ildə, yəni 2015-ci ilin 1 yanvarından başlayan "Qərərli Dəstək" kampaniyası da can almaqda davam edir.

Oktabrda ABŞ-ın Əfqanıstana müdaxiləsinin 17 ili tamam olub. İki gün əvvəl isə ABŞ Silahlı qüvvələri Birləşmiş Qərargahlar Komitəsinin sədri (baş qərargah rəisi) general Cozef Danford Əfqanıstandakı "Taliban" hərəkatına güclərini çatmadığını etiraf edib.

"Halifax" Təhlükəsizlik Forumundakı çıxış zamanı baş qərargah rəisi bildirib ki, "Taliban" müharibədə uduzur. Eyni

"Əfqan bataqlığı"nın növbəti qurbanı amerikalılar ola bilər

Nizami ordular partizanlar qarşısında niyə davam gətirə bilmir?

zamanda o, Əfqanıstanda müharibənin hərbi yolla başa çatdırılmasının mümkün olmadığını söyləyib.

"Hazırda Taliban döyüşlərdə qalib gəlir. Məncə, bunu etiraf etmək daha ədalətli olar," deyə amerikalı general bildirib.

Yeri gəlmişkən, bunu bir il əvvəl ABŞ müdafiə naziri də

Talibanın özünü təşkil edəcək silahlılara hər cür dəstək verirdi. Hətta 1983-cü ildə savaşın qızğın günlərində əfqan savaşı komandirləri Vaşinqtona - Ağ Evə dəvət olunur və "Oval ofisde" prezident Reyqanla görüşürlər. Bu zaman iştirakçılar arasında olan Talibanın mənəvi lideri Məhəmməd Yunis Xalis Reyqan "saqqal saxlayıb, İslamı qəbul etməyə" dəvət edir. Amerikalılar İslamı qəbul etməsələr də mücahidlərlə yaxşı ittifaq qurdular və sovetlərə ağır zərbə vurdular.

Ancaq Əfqanıstan ruslara "qalmadı" kimi amerikalılara da qalmadı. Bundan 170 il əvvəl isə Əfqanıstanı ələ keçirmək istəyən ingilislər eyni aqibəti yaşamışdılar. 170 il əvvəl 1838-ci ildə ilk dəfə ingilislər Əfqanıstanı işğal etməyə cəhd ediblər, amma hər dəfəsində uğursuzluğa düşər olublar. Həmin il Kabilə qədər irəliləyən ingilislər daha sonra şiddətli müqavimətə rast gələrək bütün ordularını itirirlər. 1842-ci ildə yenidən hücum edən ingilislər yenidən Kabilə qədər gəlsələr də, yenidən Əfqanıstanı tərk etmək məcburiyyətində qalırlar.

Britaniyalılar Birinci Əfqan savaşıdan 40 il sonra 1878-ci ildə yenidən 40 minlik ordu ilə Əfqanıstana hücum edir və ölkənin Kabil şəhəri də daxil olmaqla böyük hissəsini işğal edirlər. Hətta yerli hakimiyyətlə anlaşma da imzalanır. Ancaq tezliklə üsyanlar başlayır və səfərbər olan silahlı əfqanlar bir neçə savaşa ingilis ordunu məğlub etdikdən sonra Britaniya ordusu növbəti dəfə Əfqanıstanı tərk etmək məcburiyyətində qalır. Ancaq daha sonra sülh anlaşması qüvvədə saxlanılır. Anlaşmaya əsasən daxili hakimiyyət əfqanlarda olur, xarici əlaqələr isə Britaniya Krallığında.

3-cü ingilis-əfqan savaşı əfqanların ingilis koloniyası Pakistana (o zaman Hindistan) hücum etməsi ilə başlayır. 1919-cu il mayın 3-də Britaniya Hindistanına hücum edən əfqan qüvvələrinə qarşı ingilis hökuməti 3 gün sonra Əfqanıstana müharibə elan edir. Bir neçə döyüşdən sonra əfqanlar geri oturdulsa da, ingilis ordusu irəliləyə bilmir və avqust ayında Ravalpindi sülhü imzalanır. Və Əfqanıstan tam müstəqil olur.

etiraf edirlər ki, Talibanla savaşa qalib gələ bilmirlər. Amma burada məsələ heç də Taliban deyil. Ən azı son 200 ilin herb tarixi, yeni Napoleonun İspaniyaya hücumundan bu yana baş verən müharibələrin statistikaları göstərir ki, nizami ordular partizan qrupları ilə savaşa qalib gələ bilmir. Napoleon İspaniyaya uduzdu, amerikalılar Vyetnamlılara, sovetlər əfqanlara, İsrail Hizbullah qalib gələ bilmədi. Hətta qalib gəldikdə belə, bu, "Pirr qələbəsi" olur. Yeni məğlubiyyətə bərabər, itkiləri qazancından çox olan bir qələbə. İndi isə ABŞ baş qərargah rəisi etiraf edir ki, Taliban qalib gələ bilmirlər.

Məsələ ondadır ki, dünyada hər nə qədər herb elmi, silah və texnika inkişaf etsə də, savaşın taleyini silahlı insanlar həll edir. Bunun ən bariz nümunəsi sonuncu Suriya savaşı oldu. ABŞ koalisiyası havadan və artilleriya ilə nə qədər güclü olsa da, hətta Raqqa, Mosul və ya Kobani kimi şəhərlərdə az qala bütün şəhəri yerlə bir etsələr də, savaşın taleyini əli silahlı döyüşçülər həll etdi. Bu zaman isə nizami ordular daha çəvik, yaxşı hazırlanmış və ən əsası ölməyə hazır olan insanlardan təşkil olunan birliklərə məğlub olur.

Maraqlıdır ki, Rusiya son Suriya kampaniyası zamanı Əfqanıstandan dərs çıxarmış kimi görünürdü. Ruslar aktiv əməliyyatlarda bir il iştirak etdilər və quru qüvvələrini demək olar ki, Suriyaya gətirmədilər.

Daha çox hava zərbələri və artilleriya-raket gücündən istifadə edən ruslar quru əməliyyatlarını daha çox yerli silahlılara və Suriya ordusuna buraxdı. Maraqlıdır ki, Bəşər Əsəd də ona qarşı savaşa qüvvələrə

2006-cı ildə Livana hücum edən İsrail ordusu gözənilmədən ciddi müqavimətlə üzləşdi. 1967-ci ildə Livan da daxil olmaqla Misir, Suriya kimi qüdrətli ərəb dövlətlərini 6 günə darmadağın edən İsrail ordusu

Alimlər xərcəng hüceyrələrini məhv edən virus hazırlayıb

Oksford universitetinin alimləri ilk dəfə modifikasiya edilmiş virusun köməyi ilə bədxassəli şiş qoruyan hüceyrələri məhv etməyə müvəffəq olublar.

Avstriyanın "Kurier" qəzetinin verdiyi məlumata görə, əvvəllər xərcəng hüceyrələrini və həmin hüceyrələri insanın immun sistemindən qoruyan fibroblastları (birləşdirici toxumalar) insan orqanizminə zərər yetirmədən öldürmək mümkün sayılmırmış. "Bizim virusla bağlı yeni texnologiyamız kartsinoma (kimyəvi terapiya) zamanı immun sisteminin çökməsinin qarşısını almağa və normal immun prosesini getməsinə şərait yaradır",- araşdırma rəhbəri Kerri Fişer qəzetə bildirib.

Əvvəllər xərcəngin müalicəsində klinik araşdırmalarda istifadə olunan "Enadenotucirev" virusunda alimlər təbii immun sisteminin komponentləri sayılan T-hüceyrələrinin aktivatoru ola biləcək zülal əlavə ediblər. Zülalın molekullarının bir hissəsi fibroblastlarla, o biri hissəsi isə T-hüceyrələrlə bağlanır. T-hüceyrələr isə bədxassəli hüceyrələri məhv edən immun sisteminin əsas tərkib hissəsi sayılır.

"Alimlər bu terapiyanı siçanlarda və xərcəng xəstəliyində olan şəxslər üzərində həyata keçiriblər. Əgər təhqiqatlar müvəffəqiyyətlə nəticələnsə, həmin metod artıq gələn ildən istifadə olunmağa başlanılacaq," - deyə "Kurier" qəzetində xəbər verilib.

□ Musavat.com

"Priora" ağaca çırpıldı, sürücü və sərnəşin öldü

Zaqatala rayonunun Yolayrıç kəndi ərazisində yol-nəqliyyat hadisəsi baş verib.

DİN-dən "Trend"ə verilən məlumata görə, noyabrın 20-də saat 22 radələrində Zaqatala rayonunun Yolayrıç kəndi ərazisində rayon sakini Emin Kahayev idarə etdiyi "Priora" markalı avtomobili yolun kənarındakı ağaca vurub. Nəticədə sürücü hadisə yerində, sərnəşini Amid Şabanov isə xəstəxanada ölüb.

Zaqatala RPŞ tərəfindən araşdırma aparılır.

qarşı demək olar ki, nizami ordunu çıxarmadı. Suriya prezidenti sayı ən kritik vaxtlarda 360 minə çatan və mühüm bir hissəsi əcnəbilərdən ibarət olan üsyançılara qarşı partizan dəstələri ilə savaşı. "Şəbbiha", "Bəes gəncləri", "Fatimiyun" (əfqan silahlıları) və müxtəlif etnik və dini qrupların silahlı dəstələri Suriya ərazisində üsyançılarla savaşı və bu gün də savaşa davam edir. Bu səbəbdən də Suriya ordusu ötən 7 ildə üsyançılara qarşı qoşulan hərbiçilər və cüzi itkilər nəzərə alınmasa, demək olar ki, dağılmadı.

33 günə Beyruta gedib çıxma bilmədi. Hazırlıqlı və yaxşı silahlanmış Hizbullah hər biri 200 nəfərdən ibarət olan 30 mobil silahlı qrupla qüdrətli İsrail ordusuna ağır zərbələr vurmuşdu. Partizanlar yenə də nizami orduya qalib gəlmişdi.

Həm Əfqanıstan müharibəsi, həm də son Yaxın Şərqi münafişləri də göstərdi ki, güclü nizami ordu ilə işğal təcürübəsi keçmişdə qaldı. Ən son ABŞ baş qərargah rəisinin etirafı da göstərir ki, xarici işlər ənənəsi artıq tarixdə qalıb.

□ Kənan RÖVSƏNOĞLU, "Yeni Müsavat"

Diqqət! Diqqət!!!

2012-ci ildən bütün beynəlxalq bal sərgilərinin qalibi - Qırğızıstanın dünya şöhrətli "Darı Tyanşana" şirkətinin balları və müalicəvi bal məhsulları geniş çeşidlə Bakıda:

- Arı südü
- Ağ bal (Atbaş)
- Qara bal (Qreçka)
- İssık kul balı
- Esparset balı
- Karkıra balı
- Uzqen balı
- Suusamır balı
- Çayek balı
- Mumiya
- Şamı nalı və s.

Diqqətinizə çatdırırıq ki, Şirkətin məhsulları yarımara və bazarlarda satılır. Çatdırılma pulsuzdur.

Əlaqə telefonları: (051) 922-15-71;
(055) 300-29-91

Ünvan: Neftçi Qurban küçəsi 103
5 saylı doğum evinin yaxınlığında.

Milli komandamızın bu cür hesabla həтта Avropanın adlı-sanlı komandalarına uduzması ayıb işdir, ya da bunun bir izahı olmalıdır. Kosovo ilə Priştinadakı qarşılaşmadan yaxşı nəticə ilə qayıdacağımıza olan optimizmə 2-ci qoldan sonra nöqtə qoydum və telekanalı dəyişdim. Acunun kanalında maraqlı bir yarışma gedir - Masterşef Türkiyə. Təsədüfdən onu verirdilər və oturub ona maraqla baxdım, bir daha da oyuna qayıtmadım... Çünki zətən birinci hissədəki oyunumuz bu qarşılaşmadan qələbə nədir, heç-heçə "iyi" gəlmədiyini deyirdi. Amma yenə ümidə, yenə bu realist olmağı hərdən şeytancasına üstələyən mənasız optimizmə aldınaraq millidən qol gözlədim. Kosovo isə sən demə, 2-dən sonra da dayanmayıb-3, 4...

Tanımadığımız Kosovo,

Saytların birində oxudum ki, divizion üzrə qrupda 1-ci yeri tutan komandalardan biri Avro-2020-nin seçmə mərhələsindən birbaşa final mərhələsinə vəsiqə qazanarsa, divizionun payına düşən 1 yer üçün mübarizəyə digər komandalar qoşula bilər.

D divizionda 2-ci yerə çıxan komandalar arasında Azərbaycan yığması, 10 xal toplayan Lüksemburq və Ermənistandan sonra 3-cü pillədə qərarlaşıb. Bu isə o deməkdir ki, pley-offa vəsiqə qazanan Kosovo, Gürcüstan, Makedoniya və Belarus komandalarından 3-ü Avro-2020-yə adi seçimlərdən vəsiqə qazandıqı halda yığmamız vakant yeri doldurmaq üçün pley-offa yüksələcək və 2020-ci ilin mart ayında D divizionu üçün ayrılmış 1 yer uğrunda mübarizə aparacaq. Stop... Yox, qardaş, daha bu qədər də optimizm olmaz...

***

Kosovo azarkeşlərinin Azərbaycanın himni səslənərkən təbiişizlik etməsinin səbəbi məlumdur. Azərbaycan Kosovonun müstəqilliyini tanımadığı üçün bu iki ölkə arasında heç bir rəsmi siyasi əlaqə də mövcud deyil. Amma bu təbiişizliyi onlara bağışlamaq da olmaz. AFFA gərək rəsmi şəkildə UEFA-ya müraciət etsin, azarkeşlərə görə komandanı cəzalandırınsınlar. Bunu etmək meydanı kimi xüsusi bacarıq tələb etmir.

Yadımda deyil, hansısa futbol mütəxəssisi demişdi ki, Kosovonun bizimlə eyni qrupa salınması yanlışdır, çünki onlar Azərbaycandan güclü komandadır. Kosovo bunun həqiqət olduğunu son oyunda

tanıdığımız milli...

təsdiqlədi. Heç şübhə etməyin ki, bu kosovolılar Azərbaycanla oyunda bu cür motivasiya ilə meydana çıxmalarında həmin o siyasi motiv də var. Rusiyada keçirilən son dünya çempionatında İsveçrə-Serbiya oyunundakı yaşananları yada salaq. Serblərə qələbə topunu vuran Qranit Xaka və Xerdan Şakiri vurduğu qoldan sonra "Albaniya qartalı" işarəsini göstərmişdilər. Alban kökenli olan hər iki futbolçunun bu hərəkəti serb azarkeşlərin qəzəbinə səbəb olmuşdu. 2008-ci ildə Serbiyadan ayrılaraq müstəqil olan, ancaq bir çox ölkənin tanımadığı Kosovoda dünyaya göz açan Şakiri bunu, sadəcə, qol sevincindən etdiyini bildirmişdi, amma buna inanan kimdir?

İndi bu kosovoluların da Azərbaycana qarşı bir hirsleri şübhəsiz ki, vardı və bunu da

meydanda göstərdilər. Bir-iki epizodda oyunçularımıza qarşı aqressiyaları da nəzərə çarpdı. Nə isə, bunların heç biri Azərbaycan milli komandasının bu hesabla uduzmasına haqq qazandıra bilməz. Ümumiyyətlə, milli komandamızın bu cür hesabla nəinki Kosovoya, heç Avropanın adlı-sanlı ölkə komandalarna uduzması ayıb işdir. Ya da bunun bir izahı olmalıdır.

Əfran İsmayılovun oyundan sonra dedikləri diqqətimi çəkdi. "Əlimizə bir də belə şans nə vaxt düşəcək, bilmirik. Amma başqa nə demək olar, nə danışa bilərəm ki? Nə cür deyirsiniz, oyun haqqında o cür də danışa. Tapa bilmirik ki, nə deyim, nə danışım. Nə desəm, üzrxahlığı evəz etmir"-deyə, o bildirib.

Qurban Qurbanov deyib ki, Priştinadakı oyundan sonra milli komandanın nəyə qadir olduğunu görüb. "Bu gün

komandamızın gücü tam bilindi" sözlərini başqa yerə yozmaq olmur. Həm də bu o deməkdir ki, biz hələ hətta bu tanınmayan (bunu xüsusi vurğulamam ürəyimi soyudur) Kosovo ilə baş-başa oynamaq gücündə deyilik. Yenə yazırlar: bizim çempionat düzəlməsə, heç nə düzəlməyəcək, uşaq futbolu, nə bilim böyük adamların böyük pullara hərisliyi və sair və ilaxır. Böyük pulların dövr etdiyi futbol cəməsində daxili intriqaqlar da var ki, bunu biz bilmirik, ya da bilib danışmırıq, daha doğrusu, qarışmırıq. Bəlkə kimlərsə ehtiyat edir ki, Qurban Qurbanov millidə uğur qazanarsa, günlərin birində onun futbol təşkilatımızın rəhbərliyinə də keçməsinə təklif edilər... Bu səbəbdən millidə irəliləyiş bezi dairelərə sərf etmir və sair iddialar və nəhayətdə heç nə... Yeri gəlmişkən, Qurban qardaşımızın milliyyə dəvət ediləndə bu qərarı ikielli dəstəkləyənlərin ML turnirinin sonunda bir əlinin endiyini görmək də üzücü oldu...

***

Millətlər Liqası bir təcrübə kimi millimizin işinə yaradı, burası dəqiqdir. Turnir kimi gələcəkdə perspektivi görünür, guya indi növbəti mərhələyə çıxan gürcülər, belaruslar ya da elə bu özünü bəyənmiş kosovolılar Avropa çempionatına vəsiqə qazandı, qaldıq biz yana-yana...Yenə də elə guya ki, bir az qabağa getsəydik, bizi "Avro-2020"yə buraxacaqdılar. Gücümüz o güc deyil. Sadəcə, növbəti mərhələyə vəsiqə qazananları təbrik edərək, yolumuza davam etməmiz lazım. Necə? Bunu futbolun başbilənləri deyəcək...

Çünki 2020-ci ildə keçiriləcək Avropa çempionatının seçmə mərhələsinin bütün səbətlərinin tərkibi artıq müəyyənləşib. AVRO-2020-in seçmə mərhələsinin püşkatması dekabrın 2-si İrlandiyanın paytaxtı Dublində keçiriləcək. Komandalar 5-i 6, 5-i 5 iştirakçıdan ibarət 10 qrupa bölünəcək.

Azərbaycan 5-ci səbətədir. Burada Makedoniya, Kosovo, Belarus, Lüksemburq, Ermənistan, Azərbaycan, Qazaxıstan, Moldaviya, Cəbəli-Tariq, Farer adalan yer alır.

Yeni hələ hər şey qarşıdadır...

Optimizmin bu qədəri?

□ Nazim SABİROĞLU, "Yeni Müsavat"

MUSAVAT

Son səhifə

N 249 (7138) 22 noyabr 2018

Oğlu beyin əməliyyatı keçirdi, atası belə dəstək oldu

Beyin əməliyyatı keçirən oğlunun "canavar kimi hiss edirəm" sözlərinə çox təsirlənən ata ona dəstək olmaq üçün oğlunun əməliyyatının şəklində başına tatuировка vurdu. "Daily Mail"-də yayımlanan xəbərə görə, bir ata beyin əməliyyatı keçirən oğluna sevgisini və dəstəyini göstərmək üçün bu üsuldən istifadə edib. Ötən il Qabriel Marshall adlı 8 yaşındakı uşağın beynində bədxassəli şişə rast gəlinib. Əməliyyatla şiş bütöv halda götürülməyə də Qabrielin müalicəsi 9 ay öncə yekunlaşdırılıb və uşağın durumunda hər hansı dəyişiklik olmayıb. Qabrielin atası Joş isə düşünürdü ki, oğlunun başındakı əməliyyat izi onun özünə inamına pis təsir edir. Xüsusən də oğlunun o tatuировка ilə özünü canavar kimi hiss etdiyini deməsi 28 yaşlı atasını sarsıtmışdı. Oğlunun normal hiss etməsini təmin etmək istəyən Coş başına məhz bu şəkildə tatuировка vurdu: "Əgər insanlar gözlərini dirəyib baxacaqlarsa, ikimizə birdən baxsınlar" deyib. Bir təşkilatın "Ən yaxşı keçəl ata" yarışmasına qatılan Coşun fədakarlığı böyük rezonans doğurub. Coş təkcə bu müsabiqədə qalib olmadı, eyni zamanda oğlu ilə yarışmada çəkdirdiyi şəkil internetdə yayıldı.

Əgər uşaq iki dil bilirsa...

Alimlər müəyyən ediblər ki, iki dil bilən uşaqlar dünyanı fərqli şəkildə qavrayırlar. Belə uşaqlar bir çox stereotiplərdən uzaqdırlar və mümkün qədər çox şey öyrənmək istəyirlər. Kanadanın Konkordiya Universitetinin mütəxəssisləri 5 və 6 yaşlı uşaqlar arasında eksperiment keçiriblər. Araşdırmada müxtəlif ölkələrdən olan 48 uşaq iştirak edib. Onların bəziləri yalnız bir dildə danışdıqları halda digərləri iki dil biliblər. Araşdırmanı aparən alimlər uşaqlara müxtəlif suallar veriblər. Məlum olub ki, uşaq yaşlarından fərqli dillər öyrənməklə uşaqlarda müəyyən

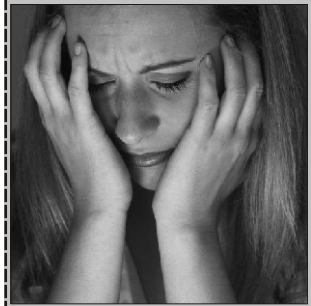
baxışlar formalaşır. Onların həyat haqqında düşüncələri sağlam olur, dünyanı bir dil bilən uşaqlardan daha yüksək səviyyədə qəbul edir və anlaşırlar.

Hamilə olmayan qadınları aborta göndərirlər

Meksikada bir klinika hamilə olmayan qadınları abort edir. Klinika, sadəcə, pul qazanmaq üçün qadınları aldadıb, əməliyyata salır. Ölkənin paytaxtı Mexico City-dəki bəzi klinikalar daha öncə də bənzəri görünməmiş bir səhiyyə dələduzluğuna imza atıb. Hamiləlik şübhəsi ilə gələn qadınlara ultrason prosesi tətbiq edən klinikalar hamilə olmayan qadınları saxta nəticələrlə aborta yönləndiriblər.

2007-ci ildən bəri ölkədə abort sərbəstdir. Abort prosedurasının məbləği təxminən 250 dollar civarındadır. Bu klinikalara baş çəkən qadınlara qan və ya idrar testi həyata keçirilmədiyi halda, hamilə olduqları və düşük riski daşıdıqları üçün aborta göndərildikləri məlum olub.

Hadisəni araşdıran Buzdfeed müxbirlərə baş çəkdikləri üç xəstəxanadan da yanlış diaqnoz verilib və körpələrini abort etmək lazım gəldiyi bildirilib. Xəstələrə eyni zamanda ultrason kağızları da verilməyib. Jurnalistlərin baş çəkdiyi 12 klinikadan 6-da qadınlar lazımsız yerə aborta yönləndiriliblər. Bu da ölkə miqyasında böyük qalmaqala səbəb olub.

Depressiya ana bətnindəki uşağın beyin inkişafına pis təsir edir

Kanadanın Kalqari Universitetinin alimləri araşdırmalar zamanı aşkar ediblər ki, hamiləlik zamanı depressiya uşağın beyninin inkişafına çox ciddi ziyan vurur. Xarici KİV-in məlumatına görə, araşdırmalar göstərib ki, güclü depressiyada olan anaların uşaqlarında beyin qabığının qalınlığı azalır. Beynin bu hissəsi mürəkkəb əqli proseslərinə və davranışa cavabdeh olduğuna görə gələcəkdə belə uşaqlarda müxtəlif davranış pozulmaları və təhsil zamanı problemlərin əmələ gəlməsi riski artmış olur.

Alimlər qadının hamiləlik zamanı sakit və rahat şəraitdə olmağını, streslərə məruz qalmamağını gələcək uşağın sağlamlığı üçün çox vacib hesab edirlər.

QOÇ - "Həmişə haqlıyam" kimi dəhşətli və qərarli fikirlərdən əl çəkin. Əks təqdirdə, hər şeydən məhrum ola bilərsiniz. Çünki insanların dözümlü və gəzəst limmiti tükənməz deyil.

BUGA - Tale imtahanlarından birini vermək üçün bu gün qarşınıza çıxan hər bir hədisəyə imanla yanaşın. Nəzərə alın ki, Böyük Yaradandan gizli heç nə yoxdur. Doğmalarınıza baş çəkin.

ƏKİZLƏR - Neçə vaxtdan bəri mövcud olan pulla bağlı sıxıntılarınız nəhayət ki, aradan qalxmağa başlayacaq. Bu isə həmişə olduğu kimi ovqatınızın yüksəlməsinə stimül verəcək.

XƏRÇƏNG - Lazımsız əlaqələrə son qoymağı bacarsanız, ulduzlar sizə xoş bir gün bəxş edəcək. Enerjinizi yalnız xeyirxah işlərin həllinə və maliyyəyə yönəldin. Yuxusuzluğa qarşı əncam çəkin.

ŞİR - Astroloji göstəricilər naharaqədərki vaxtı adi işlərə həsr etməyi məsləhət görür. Bütün görüşlərdə ehtiyatlı olun. Sonrakı müddətdə isə fəaliyyətdə müəyyən uğurlarınız mümkündür.

QIZ - Günün ümumi mənzərəsi normal olsa da, bəzi səhvlərdən yaxa qurtarmağa çalışın, ələlxüsus da münasibətlərdə. Dəqiq olmayan məsələlərə yekun münasibət bildirməyin. Gəlir də mümkündür.

TƏRƏZİ - Yaşamağın çox çətin olduğu indiki vaxtda "körpüləri yandırmaq" sizə yaramaz. Ən azı xoş gələcəyiniz üçün bunu etməməlisiniz. Davranışda səmimi, sağlamlığınızda ehtiyatlı olun.

ƏQRƏB - Əgər əsas gücü ünsiyyətin mülayimləşdirilməsinə yönəltərsəniz, ulduzlar sizi sevindirəcək. Hətta maddi durumunuz da qənaətbəxş hala gələ bilər. Bu gün yaxın səfərə çıxmaq olar.

OXATAN - Bürcünüzdəki müsbət kosmik fon ümumi işlərinizdə xeyli irəliləyiş yaradaçaq. Həm fəaliyyətdə, həm də münasibətlərdə sevinəcəksiniz. İstənilən yeni təklifə razılıq verin.

OĞLAQ - Günün birinci yarısında əsəblərinizi qorumağı bacarın ki, Göy qübbəsinin sürprizləri sizdən yan keçməsin. İnsanlara əşya kimi deyil, Tanrının yaratdığı ali varlıq kimi baxın.

SUTÖKƏN - Dəyişkən iqlimlə mübarizədə əzmkar olun ki, qarşıda duran perspektivlərə yetişəsiniz. Öz təklif və əmrlərinizlə müsahibələrinizin işini çətinləşdirməyin. Gecəni öz evinizdə keçirin.

BALIQLAR - Ulduzlar bu gün əsas ixtiyarı öz əlinizə verəcək. Bu isə gözlənilən hadisələrin nəticəsini qərarlarınızdan asılı edəcək. Hər şey müvafiq olsa, nəhərdən sonra ovqatınız yüksələcək.

Qoroskop

(22 noyabr)

Səbuhi Rəhimli

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Oturaq həyat tərzinə aludə olan xalq

Alimlər müəyyən ediblər ki, oturaq həyat tərzini insanları ölümə aparır. İl ərzində planetimizin əhalisinin 4%-i uzunmüddətli oturaq həyat tərzinə görə dünyasını dəyişir. San-Paulo Universitetindən olan Braziliya alimləri gün ərzində 3 saatdan çox oturmağın sağlamlıq üçün çox ziyanlı olduğunu müəyyən ediblər. 10 il ərzində davam edən irimiqyahlı araşdırmalar nəticəsində alimlərə məlum olub ki, Yer kürəsi əhalisinin 60%-i gün ərzində 3 saatdan çox oturaq şəraitdə olur. Bu orta göstərici 4,7 saat təşkil edir. Mütəxəssislər qeyd edirlər ki, dünyada ən az oturan əhali Meksika, Myanma və Butanda yaşayır. Vaxtının əksəriyyətini stol arxasında keçirənlərin ən çoxu isə Livan, Niderland və Danimarka sakinləridir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-cü məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ
Lisensiya N: B 114
SAYI: 5.100

"Yeni Musavat"-ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.